

TCO

Tjänstemännens Centralorganisation, TCO, har i dag över en miljon medlemmar och är ett starkt uppbyggt organ för att bevaka medlemmarnas intressen inom en lång rad samhällsområden. Sedan Privattjänstemannakartellen, PTK, övertagit ansvaret för de direkta löneförhandlingarna inom den privata sektorn och motsvarande samordning håller på att organiseras för den offentliga, har TCOs andel i det renodlat fackliga arbetet minskat. I takt härmed har bevakningen av samhällsfrågorna skjutits fram som TCOs huvudsakliga uppgift.

För att nå resultat då det gäller dessa frågor krävs en annan teknik än på avtalssektorn. Man riktar sig mot de politiska beslutsfattarna. Dessa påverkas dels direkt, dels via den allmänna opinionsbildningen. Viktiga faktorer är därvid det stora antalet medlemmar och organisationens bredd. Dessutom har denna till sitt förfogande en effektiv remiss- och utredningsapparat.

Vårt politiska system har givit de fackliga organisationerna ett direkt inflytande via representation i offentliga utredningar och i styrelserna för en mängd statliga verk och organ. Den utvidgade lagstiftningen på arbetsmarknadssektorn har ytterligare förstärkt de fackliga organisationernas direkta inflytande. I en i maj månad i år framlagd utredning, TCO i samhället, föreslås att organisationen skall erhålla representation i ytterligare ett antal statliga centrala organ. Det gäller här det centrala TCO, vars ställning skulle förstärkas. För de anställda som är TCO-medlemmar finns redan representanter på plats. Dessa anses emellertid ej kunna svara för bevakningen av de övergripande

samhällsfrågorna.

Sammantaget ger detta de fackliga organisationerna i både TCO och LO en mycket stark ställning. I den situationen är det en allvarlig brist att vi inte har en kartläggning av det totala fackliga engagemanget inom den offentliga sektorn.

De politiska beslutsfattarna har alltså inte bara lyssnat utan också i praktisk handling gått de fackliga organisationerna till mötes. TCO har i motsats till LO kunnat hänvisa till sin stadgefästa partipolitiska obundenhet. Då man samtidigt haft en medlemsstruktur, som i stora drag speglat valmanskårens sammansättning, har TCOs förslag och önskemål kunnat ges ytterligare tyngd. Om TCO ansett det nödvändigt att än mera förstärka argumenten, har man som i fondfrågan hänvisat till att man förankrat det aktuella förslaget bland medlemmarna.

Politiker är också människor. Ställda inför den officiella TCO-representanten och påminna om att bakom honom finns en enhällig miljonhövdad medlemskader kan politikernas ställningstagande påverkas även om den anförda argumenteringen är svag. En miljon medlemmar är också en miljon väljare.

Den undersökning, som Statistiska Centralbyrån genomfört på Svensk Tidskrifts initiativ och som redovisas på annan plats i detta nummer av tidskriften, visar att medlemmarna inte bedömer TCOs politiska obundenhet på samma sätt som den centrala ledningen. Anmärkningsvärd är också medlemmarnas åsikt om den bristande möjligheten att påverka ställningstagandena i de många samhällsfrågorna. Det föreliggande

undersökningsresultatet lämnar åtskilligt brännbart material till diskussionen om TCOs ställning i samhället.

Mot denna bakgrund synes Lennart Bodströms agerande egendomligt. Gång på gång har han i tal, artiklar och intervjuer gjort gällande att kritiken mot TCOs ställningstagande i en rad viktiga politiskt kontroversiella frågor, det som kallats TCOs politisering, kommer från kretsar som endast vill skada TCO. Det måste vara långt mellan ledning och medlemmar i vår största tjänstemannaorganisation.

Ledningens trovärdighet när den framträder med anspråk på att representera medlemsopinionen har allvarligt rubbats. Skall den återställas krävs kraftfulla insatser. Först och främst måste en intern demokrati etableras, som tillgodoser ett avgörande medlemsinflytande då TCO vill påverka de samhällsfrågor organisationen engagerar sig i. Det krävs också stadgeändringar som tillförsäkrar medlemmarna ett större inflytande i förhållande till de anställda inom TCO.

Kan dessa i och för sig självklara demokratiska krav inte tillgodoses, måste man ifrågasätta TCOs berättigande och med Nils Elvander i hans artikel i detta nummer av Svensk Tidskrift hävda att tjänstemannarö-

relsen behöver en från grunden ny central organisation.

Det har länge funnits en kritisk, men i den offentliga debatten tiggande medlemsopinion inom TCO. Enstaka röster har höjts i den interna diskussionen. Först i och med fondfrågan, där TCO-ledningen snabbt ställde upp vid LOs sida, har en större medvetenhet bland medlemmarna vuxit fram. Skall en ändring komma till stånd, måste emellertid starka krafter bland dem komma i rörelse. Om inte ledningen finner tiden mogen ändra sin politik är det endast medlemmarna som kan framtvinga en ändring.

Politikerna måste emellertid också ta ställning. Visar Svensk Tidskrifts och andra undersökningar att det finns en utbredd uppfattning att TCO politiserats och att det dessutom saknas ett samband mellan de åsikter, som TCO centralt företräder och dem som den helt övervägande delen av organisationens medlemmar har, blir TCOs ställning i samhället avsevärt förändrad. Politikerna får helt nya förutsättningar, när det gäller att rätt värdera TCOs centrala ställningstaganden i enskilda samhällsfrågor. På sikt finns det anledning att radikalt ompröva TCOs maktposition i samhällslivet.